

Posudek oponenta na diplomovou práci Bc. Vanessy Martinové: Úvod do sophia-analýzy. Katedra psychologie FFUK 2010.

Předložená práce splňuje všechny formální požadavky – graficky dobře zvládnutá, srozumitelně členěná atp.

Ovšem to nejzajímavější je v jejím obsahu. Zde hned zpočátku chci zdůraznit, že autorka udělala veliký kus práce. V podstatě jde o h dvě velká témata: převedení a použití specifického nástroje na sledování přítomnosti vytipovaných psychotherapeutických jevů („Psychotherapy process Q-set“), a vedle toho zkoumání (právě za pomoci zmíněného nástroje) procesu sophia-analýzy, která je u nás téměř neznámá. V obou zmíněných částech si autorka počínala obezřetně, srozumitelně, pečlivě. Podloženo je to prostudovanou odbornou literaturou (v podstatě výhradně zahraniční). Ke způsobu citací mám však určitou výhradu: Autorka používá jak nepřímé citace (odkaz na autora s rokem vydání práce), přímé citace (s uvedením i stránky) a citace tzv. sekundární. Ovšem např. na str. 21 je dole uveden odkaz „(Mercurio, 1988, p. 428)“, ale není jasné, proč zde je stránka, když v textu není žádná doslovná citace. O Na téže straně je Mercurio uveden bez odkazu na stránku. Proč? A dále: Mercuriovy práce jsou pro autorku klíčové, ale některé jí byly nedosažitelné. Využívá tedy nepublikované rukopisy autora Aquina. Je ale zcela neobvyklé, aby takový odkaz vypadal např takto „(Mercurio, as cited in Aquino, 2009, p.128)“. A navíc: roku 2009 Aquino sepsal tři rukopisy a vzadu jsou číslované 1,2,3. Ale ve zmíněném sekundárním odkazu (i jinde) tomu tak není. Proč?

Z textu vyplývá, že sophia-analýza je (na evropském kontinentě) specifickou směsí psychoanalytické tradice a humanistického přístupu. Je to další doklad, jak se terapeutické směry integrují, prostupují a vznikají další a další. Nutně si musíme položit otázku, čím to je, je-li to dobře a jak to asi bude pokračovat. Různých škol a směrů je již několik stovek ...

V závěru autorka konstatuje, že na výše zmíněném Q-setu se sophia-analýza nezobrazila dostatečně transparentně, resp. tak, jak by se podle teoretického zázemí sophia-analýzy očekávalo. A (autorka) přiměřeně diskutuje i možné důvody (analýza sezení jednoho terapeuta, relativní nižší zkušenost atp. Metodologicky je podobný postup vždy obtížný: vygenerované dimenze jsou jistým zobecněním zkušeností a pozorování (vlastně jde o jakési „common factors“) v různých terapiích majících různou dynamiku, délku trvání apod.. V konkrétní situaci se však může vynořovat tolik specifických jevů (včetně neopakovatelnosti každého terapeuta i klienta), že může být mnohdy až nemožné rozeznat ty základní faktory, jevy apod.

Autorka pracuje s termínem „sophia-analýza“ s jako běžně zažitým slovem. Myslím, že by bylo zajímavé zmínit se o vzniku názvu (pokud se o tom něco ví), o tom, že (patrně) kořen názvu odkazuje na řeckou bohyni moudrosti, resp. na moudrost a její používání a hledání v řešení a analyzování klientových problémů.

V ilustracích sezení mně jako čtenáři trochu dělalo problém pružně a rychle odlišovat co řekl klient a co terapeut. Snad by pomohlo uvození řádku jednoduchým „K:“; „T:“ atp.

Kromě těchto dílčích poznámek však práci považuji za velmi zajímavou a přínosnou právě (resp. především!) i pro aspekt výzkumu terapeutických procesů, což je u nás stále „nedostatkové zboží“.

Práce splňuje požadavky na ni kladené a já ji doporučuji k obhajobě.

Návrh klasifikace: výborně

Praha 19.1. 2011

Jiří Šípek